

HØRINGSINNSPILL – framtidig skole- og tilbudsstruktur

De ulike forslagene til framtidig skolestruktur for videregående opplæring ble framlagt av Innlandet fylkeskommune i april. Her er flere alternativer til nedleggelse av skoler i fylket, blant annet Dokka, Gausdal, og en rekke natur- og skogbruksrettede skolesteder på Hedmarkssiden av fylket. Oppland Bygdeungdomslag mener at forslagene peker mot en utvikling i feil retning.

Vi mener at å legge ned hele skolesteder, slik det er foreslått med eksempelvis Dokka og Gausdal, ikke vil ha positive konsekvenser for elever i dag eller i framtida. Oppland Bygdeungdomslag mener at det er viktig å bevare størst mulig grad av nærhet til skolested så lenge som mulig. For det første mener vi at det er viktig å begrense unødvendig sentralisering, for å beholde ressurser og kompetanse også andre steder enn i byer. Dette er spesielt viktig for å sikre at innbyggere blir værende i distriktsområdene og i fylket i framtida, samt at det legger grunnlaget for framtidig næringsstruktur. For det andre mener vi at det vil være dumt å legge ned hele skolesteder, fordi det bidrar til at flere ungdommer må reise lengre eller flytte hjemmefra tidlig. Innlandet fylkeskommune stiller spørsmål i høringsbrevet om hvordan skole- og tilbudsstrukturen bør utformes for å sikre at flere fullfører videregående opplæring. Oppland Bygdeungdomslag mener at det beste tiltaket her er å gi dem mulighet til å fullføre dette så nært hjemmet som mulig. Motivasjonen er trolig høyere om man ikke har lang vei til skolen, og det er mindre risiko for ustabilitet og utenforskap enn om man må flytte på hybel i en alder av 15 år.

I henhold til fylkeskommunens spørsmål om hvordan man skal legge best til rette for borteboere, mener Oppland Bygdeungdomslag at man i aller største grad skal unngå å ha for mange borteboere. Det er dyrt å ha borteboere på hybler, og det koster fylkeskommunen mer enn at disse elevene går på skole nærmere hjemme. Her understreker vi at elever selvsagt ikke skal tvinges til å velge studietilbud de ikke ønsker kun fordi det er nærmere hjemmet – man skal få ta den videregående opplæringen man ønsker. Det vi derimot sikter til, er de linjer som opprinnelig har tilbud ved de fleste skolestedene i fylket. Oppland Bygdeungdomslag mener at fylkeskommunen må produsere et strukturforslag som ikke medfører at mange elever må flytte til en by for å ta videregående opplæring de kunne ha gjennomført ved en videregående nærmere hjemstedet. Vi mener at å ikke gjøre dette vil øke sannsynligheten for at disse elevene ikke gjennomfører videregående opplæring, noe som på sikt også vil bidra til sosial utenforskap og svekket næringsstruktur i lokalsamfunn, og i fylket som helhet. Der det er uunngåelig at elever må flytte hjemmefra, vil det være stor kamp om bosteder, noe som følger forutsetter at borteboerstipendet økes betydelig. Vi anmoder

fylkespolitikere om å påvirke sine partifeller på riksplan til å jobbe aktivt for økt borteboerstipend til videregående elever.

Et annet argument er at ved å legge ned hele skolesteder blir det automatisk mye vanskeligere å gjenopprette dem på et senere tidspunkt. Vi mener at det vil være vanskeligere å gjenopprette skolesteder i framtida, enn at man heller tar kostnadene ved å opprettholde så mye av de eksisterende skolestedene som mulig. Her understreker vi at om kompetanse og kunnskap flyttes til et annet skolested som alternativ, vil fagkompetanse både ivaretas og svekkes til en viss grad. Oppland Bygdeungdomslag mener at det er mange viktige og sterke kompetanseressurser ved skolesteder i distriktene som vil svekkes av omrokking i tråd med enkelte av fylkeskommunens opprinnelige forslag og tilleggsforslag. Å flytte et studietilbud fra et skolested til et annet vil kunne svekke fagkompetanse og ressursgrunnlaget, men det er en løsning som kan sikre at fylkeskommunen unngår store strukturproblemer ved potensiell fremtidig gjenoppbygging av hele skolesteder som i dag er foreslått nedlagt.

Vedrørende fordelingen mellom studieforberedende og yrkesfaglige tilbud, mener Oppland Bygdeungdomslag at en framtidig skolestruktur skal gjenspeile nærings-, bosettings-, og sysselsettingsbehovet fylkeskommunen kommer til å ha i framtida. Det innebærer en kraftig vektlegging av yrkesfaglige tilbud, noe som gjør at å legge ned Dokka videregående skole, vil være en stor feiltagelse. Det er mange yrkesfaglige tilbud ved skolestedet, og det vil være lite gunstig å flytte både elever og deler av fagkompetanse til et annet skolested i regionen. Det vil også resultere i at det blir færre praksisplasser for lokalsamfunn der skolesteder forsvinner, noe som er ugunstig for både bedrifter og for elevene som får en vesentlig vanskeligere vei til å fullføre videregående opplæring. Vi mener det er formålstjenlig å opprettholde skolesteder med yrkesfaglige tilbud, spesielt i distriktene. Dette vil på sikt bidra til å beholde innbyggere, næringsstruktur og sysselsetting.

I tilknytning til poenget over, mener Oppland Bygdeungdomslag at forslaget om å legge ned natur- og skogbruksskolestedene Jønsberg, Storsteigen og Sønsterud, er uforståelig for framtidig næringsstruktur og sysselsetting i Innlandet. Slik fylkeskommunen selv presiserer i saksdokumentene, er Innlandet et fylke med stor andel naturbruk-, skogbruk- og fiskeriering. Fylket er absolutt et av de største og viktigste innen matproduksjon og bærekraftig forvaltningsdrift av skog i landet. Det fremstår som svært lite hensiktsmessig å legge ned tre viktige institusjoner som bidrar til å sikre en god og helhetlig utdanning av menneskene som skal, og vil, være sysselsatt innenfor disse næringssektorene i framtida. Det har over flere år vært gode søkertall til naturbruk, og det bør være i fylkeskommunens interesse å opprettholde tilbud for de som er fylkets framtid. Om man tar vekk distriktskolestedene nevnt over, vil det bidra til at færre tør å satse på næringene som karrierevei, i

tillegg til at det potensielt bidrar til at flere flytter vekk fra distriktene og ut av fylket. Oppland Bygdeungdomslag stiller seg sterkt kritisk til at fylkeskommunen mener at det holder å opprettholde kun tre skolesteder med natur- og skogbruk i et fylke som strekker seg over et areal større enn Danmark. Det må eksistere et godt grunnlag både nå og i framtida om vi skal ha både bosetting og sysselsetting tilknyttet ekstremt viktige næringssektorer, som natur- og skogbruk.

Vi legger ved det vi i Oppland Bygdeungdomslag mener er relevante punkter for høringsrunden om framtidig skole- og tilbudsstruktur i Innlandet. Disse er hentet fra Norges Bygdeungdomslags politiske plattform anno juli 2024.

NBU krever involvering av ungdom i avgjørelser/vedtak som vil ha betydning for lokalsamfunnet i et langtidsperspektiv

NBU krever at ungdom skal ha mulighet til å påvirke lokalsamfunnet.

NBU krever en desentralisert skolestruktur for videregående opplæring, slik at færre må flytte for å gå på skole.

NBU krever et skoletilbud som samsvarer med lokalsamfunnets og lokalt næringslivs behov for arbeidskraft.

NBU krever opprettholdelse og videreutvikling av norsk matproduksjon for å sikre matsikkerhet, arbeidsplasser og levende bygder.

Oppland Bygdeungdomslag mener at forslagsalternativene framlagt av Innlandet fylkeskommune ikke er gode nok med tanke på framtidig sysselsetting, næringsstruktur, bosettingsutvikling – og ikke minst er det ikke godt nok for dagens elever. Vi mener at skolestrukturen skal gjenspeile både framtidige næringsbehov, jamfør yrkesfaglige tilbud generelt, og natur- og skogbrukstilbud spesielt, og elevers egne ønsker om både utdanningstilbud og steds plassering. Vi forstår at det er behov for å foreta strukturendringer i henhold til de økonomiske begrensninger, men vi mener også at det er for sterke midler som tas i bruk for å oppnå målsettinger som ikke nødvendigvis vil gagne de som skal leve med resultatet i hverdagen. Når dere går til endelig vurdering og vedtak av det framtidige strukturforslaget, vil vi be dere om å huske på at de som må leve med deres beslutning, er ungdommer uten juridisk stemmerett. De skal stå i en hverdag bestemt av politikere som ikke selv må leve med konsekvensene den framtidige skolestrukturen kan skape.

Med vennlig hilsen

Styret i Oppland Bygdeungdomslag

Skrevet av Maria Gullord, Bygdepolitisk nestleder i Oppland Bygdeungdomslag